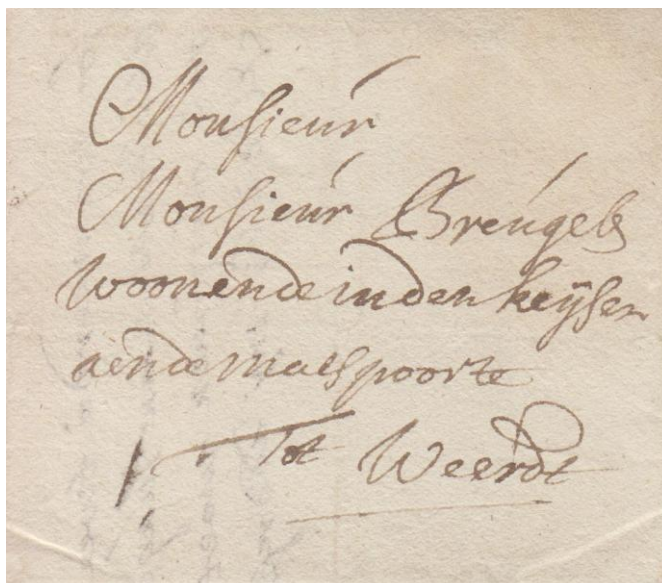


DE POST IN WEERT IN NEDERLANDS LIMBURG VAN 1670 TOT 1852

Peter Raetsen

In de Middeleeuwen ontstond er behoefte aan het overbrengen van berichten en boodschappen. Dit gebeurde vooral mondeling. Men bezorgde echter ook geschreven berichten en boodschappen. Het spreekt vanzelf dat deze brieven voor stadsbestuurders, kloosters en personen waren die de schrijf- en leeskunst meester waren. Als men deze kunst niet meester was, kon men de brief laten schrijven of lezen door monniken.

In de grote bloeitijd van de lakenhandel hebben de Heren van Horn de wolhandel in Weert bevorderd en in 1378 een ambachtsgilde opgericht. Graaf Jacob I van Horn bevestigde het privilege schriftelijk in 1464 om 'de beste soort der lakens die tot Weerdt gemaekt worden te zeegelen met den dry hoorens zegel', het wapen van de familie Van Horn. Het ging de Weerter lakenhandelaren zo goed dat zij in Bergen op Zoom in 1476 een eigen gebouw huurden. In 1513 bezat het lakengilde eigen lakenhallen in Bergen op Zoom en Antwerpen. Ook in deze tijd reden er vanuit Weert voerlieden met goederen zoals boter, kaas, azijn en lakens naar de Hollandse steden Roermond, Hasselt en Keulen. Deze handelaren stuurden elkaar brieven die door de koopmansboden werden bezorgd. Zo had Haarlem op 27 november 1632 Jan Joosten als koopmansbode op Weert aangesteld. Deze koopmansbode bracht de brieven naar Weert en nam op de terugweg brieven mee voor Haarlem. De aanstelling had misschien te maken met het feit dat de in Weert geboren en in Haarlem wonende lakenhandelaar Willem van Heythuysen zaken deed met zijn familie en de lakenhandelaren in Weert. Ook Weert had in deze tijd zijn koopmansboden. Deze koopmansboden werden door de stad Weert of door de kooplieden uitgezonden met berichten of brieven. Dit deed men in de omgeving van Weert lopend. Als men een verre reis moest maken maakte men meestal gebruik van een paard. Voor deze diensten ontvingen de koopmansboden een bodeloon. De koopmansboden brachten de brieven van de kooplieden op vastgestelde tijden naar vastgestelde plaatsen. Meestal waren dat herbergen in de buurt van de stadspoorten, zoals ook in Weert (afb.1 en 2).



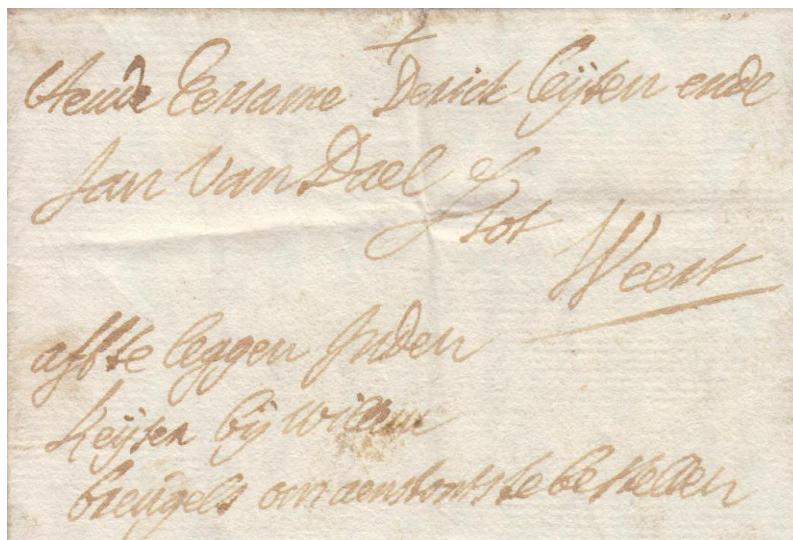
Afb.1.

Stadsbrief rond 1670 naar de heer Breugels woonende in den Keijser aen de Maespoorte te Weerdt. De Maespoort lag buiten de stadspoort. De heer Breugels moest 1 stuiver Weerts betalen. Dit was het bestelloon voor de stads- of gerichts-bode die de bestelling in Weert verzorgde.

De heer Willem Breugels was de kastelein van de uitspanning "In Den Keijser". Hij was tevens secretaris van de buitenie.

Afb.2.

Kasteleinsbrief van Roermond naar Weert van 19 juli 1692. De brief was bestemd voor de heren Derick Leijten ende Jan van Dael tot Weert. "Affte leggen Inden Keijser bij Willem Breugels om aenstonts te bestellen". Het port was 2 sol vanwege "aenstonts te bestellen". Het werd betaald door de afzender van de brief.



De routes waarlangs de boden hun brieven bestelden liepen over de secundaire wegen rond Weert en in de dorpen in de omgeving. Deze wegen waren een aftakking van de handelswegen van Holland naar de Duitse steden en de Zuid Nederlandse steden. In de 17^e en 18^e eeuw ontstonden zo vaste loop en wagenroutes. In de 17^e en 18^e eeuw waren Haarlem, Bergen op Zoom, Eindhoven, Roermond, Maaseik, Antwerpen en Brussel belangrijke plaatsen voor de handelaren in Weert. Zo was de streek rond Maaseik belangrijk vanwege de graanleveranciers, omdat de boeren in de omgeving van Weert niet altijd aan de vraag van de brouwerijen konden voldoen. Met Haarlem, Bergen op Zoom, en Antwerpen werden wol en laken verhandeld.

Op 5 november 1701 werd door Koning *PHILIPPE DE CASTILLE* een routebeschrijving en porten vastgesteld. De verbindingen van Brussel op Roermond en van Antwerpen op Roermond zijn voor Weert het belangrijkste.

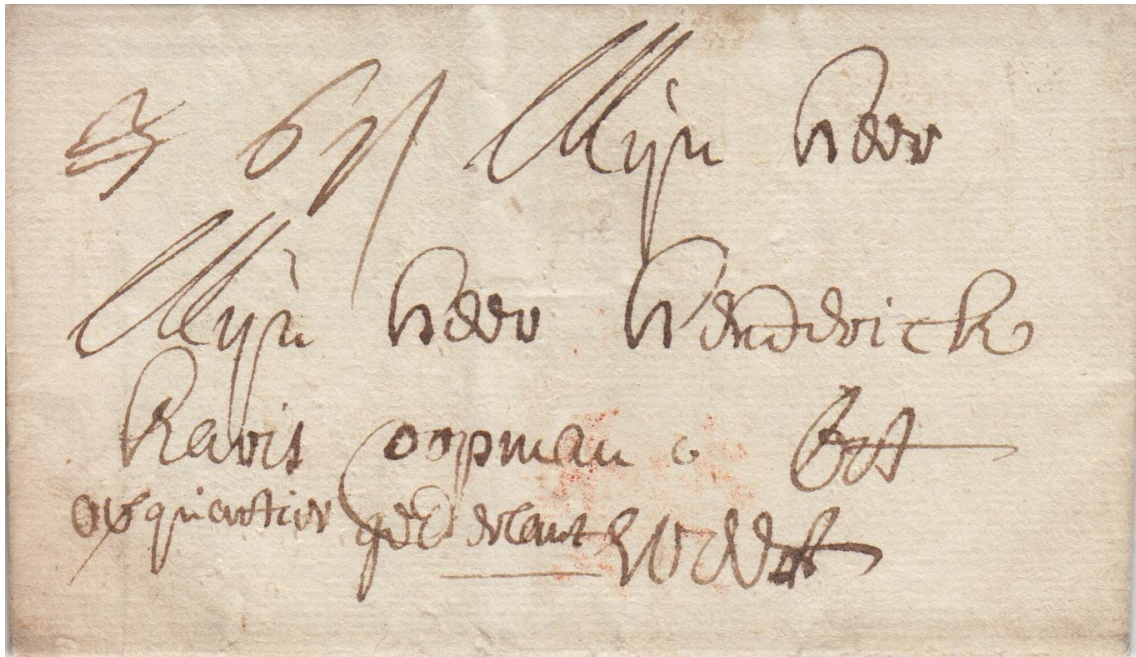
De route Brussel – Roermond liep als volgt: De route Antwerpen – Roermond liep als volgt:

Trajecten:	Aantal posten:	Trajecten:	Aantal posten:
Brussel – Vos–Capelle	Une & Demie	Antwerpen – Westmael	Deux
Vos–Capelle - Leuven	Une & Demie	Westmael – Turnhout	Deux
Leuven – Thilt	Deux	Turnhout – Postel	Deux
Thilt – Diest	Une	Postel – Achelen	Deux
Diest – Valentin	Une & Demie	Achelen – <u>Weert</u>	Deux
Valentin – Hechtelt	Une & Demie	<u>Weert</u> – Boxen	Une
Hechtelt – Kaulil	Une & Demie	Boxen – Ruremonde	Une
Kaulil – <u>Weert</u>	Une & Demie		
<u>Weert</u> – Boxen	Une		
Boxen – Ruremonde	Une		
Ruremonde – Tegelen	Deux		

Boxen = Baexem

Van 1713 tot 1795 maakt Weert deel uit van de Oostenrijkse Nederlanden. In deze tijd nam ook het postverkeer toe. Op de route tussen de grote postkantoren ontstonden kleinere kantoren: de posthouderijen. Ook Weert kreeg zijn eigen posthouderij. In het archief van de gemeente Weert is een beschermbrief uit 1747 aanwezig. Deze beschermbrief is verstrekt aan de posthouder van Weert.

Reeds in de 2^e helft van de 17^e eeuw en in de 18^e eeuw was er een uitgebreide postdienst van Thurn en Taxis. Koeriers van Thurn en Taxis reden al vanaf 1640 over Weert naar Antwerpen en Brussel en later ook naar 's Gravenhage (afb.3).



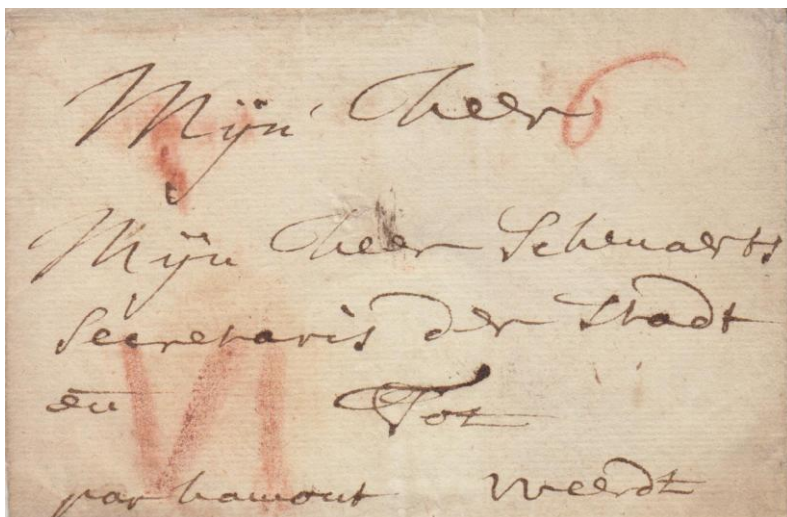
The image shows a handwritten postmark on aged paper. The text is written in a cursive script and reads: 's Gravenhage Over-Quartier Gelderland tot Weert van 22 mei 1714.' The ink is dark brown, and the paper has a slightly textured, yellowish appearance.

Afb.3.

Brief van 's Gravenhage naar Over – Quartier Gelderland tot Weert van 22 mei 1714.

Route van de brief: 's Gravenhage via Alphen en Gorinchem naar Eindhoven en via Achelen naar Boekholt (= Bocholt). De brief werd door de bode van Weert in Boekholt opgehaald en in Weert bezorgd bij de heer Henderick koopman te Weert. Hij kreeg hiervoor een extra bestelloon. Het tarief was 6 stuiver volgens de lijst der briefporten van 's Gravenhage, geheven aan het Geldersch, Duytsh en Italiaans postcomptior, waarvan 3 stuiver voor de bode. Te betalen door de ontvanger van de brief, de heer Henderick.

Voor brieven die uit Holland kwamen en voor Weert bestemd waren, was vooral de plaats Hamont van groot belang. Hamont was namelijk een belangrijk knooppunt. Reeds in 1705 gingen Weerter karrenvoerders, zoals Rubbergh en Cogels, brieven halen en brengen van en naar Hamont (afb.4).



Afb.4.

Briefomslag van 's Gravenhage naar Weert ca. 1715. Route van de brief 's Gravenhage via Alphen en Gorinchem naar Eindhoven en Hamont en van daaruit met de karrenvoerder naar Weert.

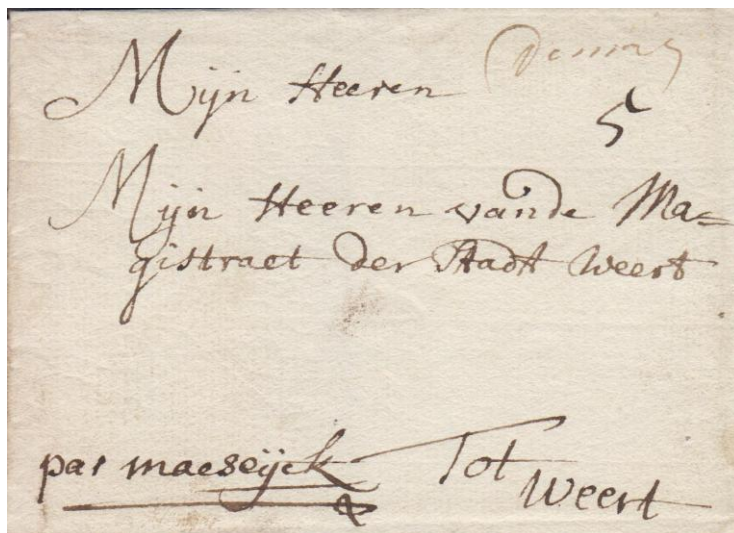
Tarief: 6 stuiver in rood krijt in Romeinse cijfers. Getaxeerd door het Haagse kantoor en 6 sol Brabants in Arabische cijfers door het Hollands kantoor.

Te betalen door de ontvanger van de brief. Links onder staat de opmerking "par Hamont".

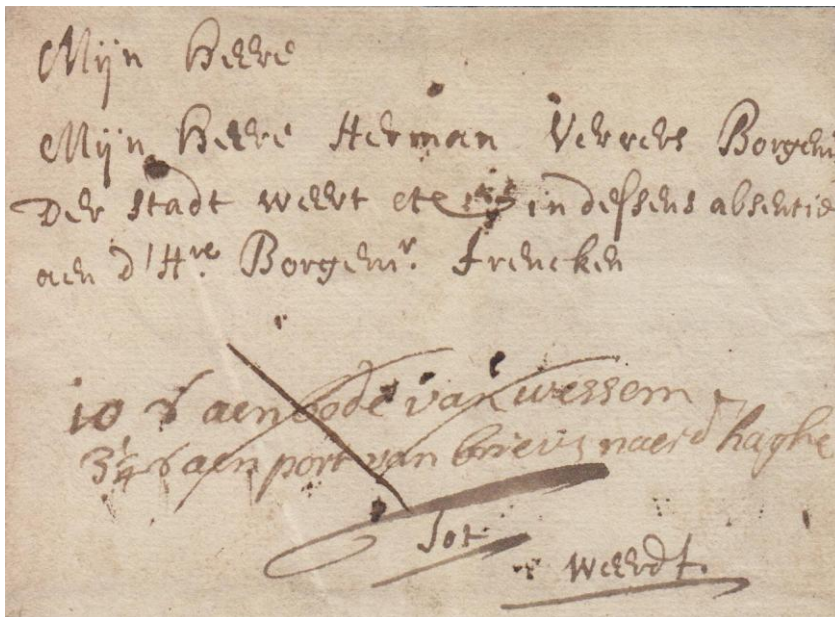
Vanaf 10 april 1740 nam Maaseik een heel belangrijke plaats in als knooppunt voor het postvervoer tussen de Zuidelijke Nederlanden en de Noordelijke Nederlanden enerzijds en Zuid - Duitsland, Oostenrijk en Italië anderzijds. De brievendragers van Weert brachten de poststukken daar naartoe en namen de poststukken voor Weert en omgeving mee terug. De route van deze brievendragers liep over Moezel, Tungalroy en Stramproy. En bij terugkomst werden Swartbroek en Altwert in de route opgenomen (afb.5) De periode van de briefdragers op Maaseik ligt vooral in de tweede helft van de 18^e eeuw.

Afb.5

Briefomslag van Mechelen (de Malines) via Maaseik naar Weert ca. 1740. Tarief: 5 sol in inkt, in Arabische cijfers. Rechts boven. Te betalen door de ontvanger van de brief.



Omdat er geen duidelijkheid was in de tarieven en veelvuldig meerdere poststukken in een omslag vervoerd werden en daarna in de stad bezorgd werden, treffen we op de poststukken aanvullende portnotities aan die werden aangebracht door de brievendragers en karrenvoerders (afb.6). Deze hadden van de stad het recht gekregen om extra port te heffen voor moeilijke of verder gelegen bestemmingen. Weert bepaalde in 1777 dat Anthoin Bushuyskens voor meegebrachte brieven vanuit Maeseyck, 1 stuiver extra mocht vragen voor de Stad Weert en 3 stuiver voor de buitenie, en voor Swartbroek en Tungalroy een halve schelling.



Afb.6.

Omslag naar Weert, gericht aan de Burgemeester Herman Ververs ca.1711.

De brief was de bovenste van een bundeltje brieven bestemd voor Weert .

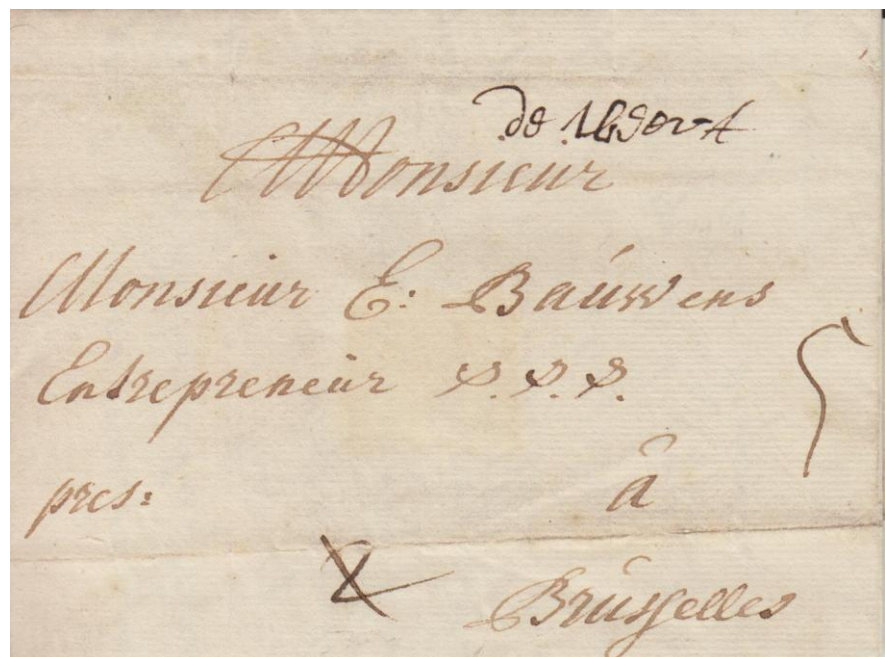
Portnotitie geschreven op de omslag: 10 stuiver voor de bode van Wessem en 3½ stuiver voor briefport naar 's Gravenhage.

Om het port te berekenen moest men weten waar de brief vandaan kwam en waar hij naartoe moest. Waar de brief heen ging kon men zien op de voorzijde van de brief. Waar de brief vandaan kwam kon men meestal niet zien, omdat de plaats van verzenden meestal op de binnenzijde van de brief werd vermeld, samen met de datum. In de 18^e eeuw waren er steden die stempels plaatsten op de voor of achterzijde van de brief. In deze stempels stond de naam van de plaats waar de brief vandaan kwam. Er waren ook steden en dorpen die geen stempel hadden. In dat geval schreef de bode of briefdrager de plaatsnaam, in inkt, rechtsboven of op de achterzijde van de brief of poststuk. Geschreven vertrektekens in Midden – Limburg, die mij bekend zijn, zijn: de Roermonde, de Stevensweert, de Horn en de Weert (afb.7).

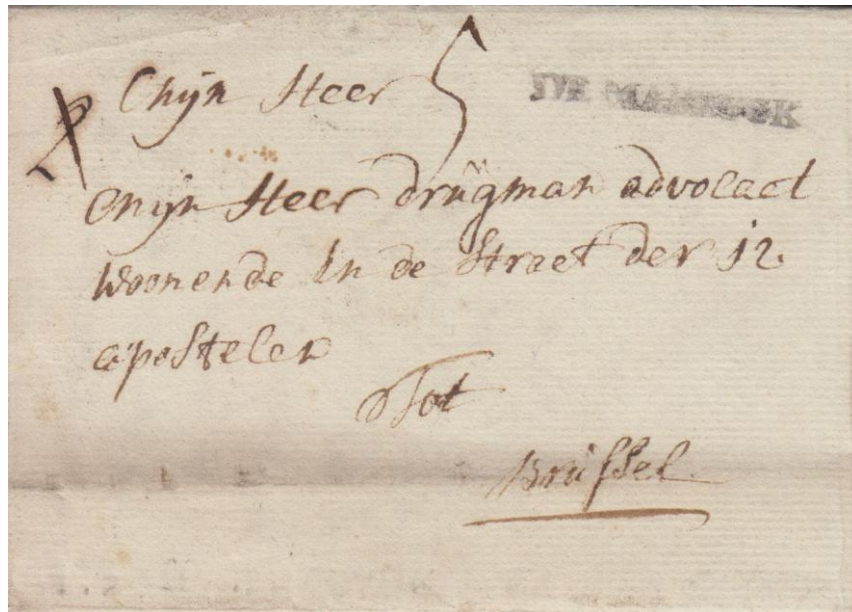
Afb.7.

Brief van Weert naar Brussel van 3 september 1745. Herkomstmerk "de Weert" geschreven in zwarte inkt. De route was van Weert via Hechtelt, Diest en Leuven naar Brussel.

Tarief: 5 sol, waarvan 2 sol voor de bode van Weert op Maaseik. Te betalen door de ontvanger van de brief.



De brief van afb.8 is door de bode vanuit Weert naar Maaseik gebracht en is daar voorzien van het stempel “de Maeseyck” in de kleur zwart. Het te betalen port is ook in Maaseik berekend.



Afb.8.

Brief van Weert via Maaseik naar Brussel van 15 januari 1793.

Tarief: 5 sol, waarvan 2 sol voor de bode van Weert op Maaseik.

Te betalen door de ontvanger van de brief.

Weert wordt op 1 oktober 1795 officieel ingedeeld bij het Franse Rijk. Het hoort nu bij het 95^e departement ofwel het departement Benedenmaas. Weert behoort nu tot het arrondissement Ruremonde, samen met Achel, Bree, Echt, Heythuysen, Maeseyck en Venlo. Voor Weert gelden vanaf 6 december 1796 de voorschriften van het Franse Rijk aangaande de post. Weert bleef weliswaar zijn distributiekantoor behouden, maar de distributeur was niet meer dan een brievenbesteller. Dat Weert niet veel voorstelde blijkt uit het feit dat het niet was opgenomen in het postverkeersnet. De brieven werden gebracht en afgehaald op de kantoren van Maaseik en Roermond. In de laatste jaren van het Franse rijk, kende Roermond een administratieve bode op Weert. Het distributie kantoor Weert bezat geen stempels. De Fransen kwamen ook met een geheel nieuwe tijdsaanduiding. Deze begon op 1 vendémiaire van het jaar 1, te weten 22 september 1792 en eindigde op 31 december 1805. De Franse republikeinse kalender telde twaalf maanden van dertig dagen, elk onderverdeeld in drie weken van tien dagen. Om het jaar vol te maken volgden na de twaalf maal dertig dagen nog vijf of zes aanvullende dagen. De namen van de maanden verwezen naar de seizoenen:

herfst
vendémiaire = wijnoogstmaand
brumaire = mistmaand
frimaire = vorstmaand

winter
nivôse = sneeuwmaand
pluviôse = regenmaand
ventôse = windmaand

lente
germinal = kiemmaand
floréal = bloeimaand
prairial = weidemaand

zomer
messidor = oogstmaand
thermidor = warmtemaand
fructidor = vruchtmaand

Onde gecommilleerden Van hushoven
Gy zult een kar commanderen die de Bagage
handelkanoniers die op het gekocht logeren
ende weder naar Maeseyck voeren.
De kar moet een Logement van den
Luitenant Kamen, te weten by Jan
Leent.
Weert den 18. ventose 9
Bloemarts
Den voerman
moet die briefjes
tot Maeseyck Leent te kennen

Afb.9.

Stadsbrief Weert naar Hushoven van 18 ventôse an IX – maandag 9 maart 1801 (afb.9).

Het is een begeleidingsbriefje voor de voerman om de bagage van de te Hushoven gelegerde “canonniers” naar Maeseyck te vervoeren met de aantekening (links onder) dat de voerman het briefje te Maeseyck moest laten tekenen in opdracht van Bloemarts. Bloemarts was gemeente secretaris en tevens distributeur.

Afb.10.

Bodebrief van Brussel naar Weert van 12 januari 1796 (afb.10). De brief was gericht aan de schout Ferdinand Johan Joseph Costerius. Hij was schout van Weert in de periode 1759 – 1797. In 1797 hield de functie van schout op te bestaan. Er kwam een scheiding van bestuur en rechtspraak. Op de brief staan geen postale kenmerken.

A Monsieur
Monsieur Costerius
receveur des biens de M.
de chimay &
à Weert

Monsieur

C'est en assignant que vous avez payé il y a un an
environ à M. de Merdelle curateur nommé aux biens
de M. d'arenberg, pour fournir à la contribution dont
il est frappé. Daignez lui payer Monsieur, mais en
numéraire. Je salue de cette année, afin qu'il
puisse acheter de payer cette contribution pour laquelle
il est pressé, mais il très sagement si M. de chimay
étoit dans ce pays, je pourrais vous assurer que
lui même il vous en remercieroit
J'ai l'honneur d'être très parfaitement
Monsieur

Votre très humble et très obéissant
serviteur J. Deubien
Bruxelles le 12 janvier 1796

M. Costerius à Weert

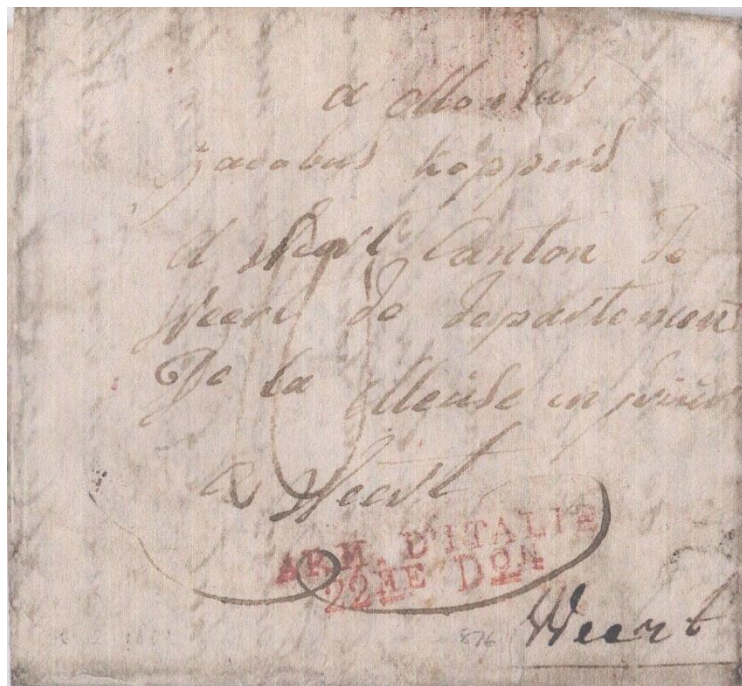
Afb.11.

Inhoud van de brief (afb.11).



Afb.12.

Brief van Weert via Maeseyck naar Brussel van 13 september 1795. Tarief: 3 sol (oud tarief) voor de afstand Maaseik-Brussel. De brief is door de verzender zelf afgegeven op het kantoor te Maaseik. Herkomstmerk Maeseyck geschreven in inkt rechts boven. De route was Maaseik, Maastricht, Tongeren, St.Truiden, Tienen en Leuven naar Brussel.

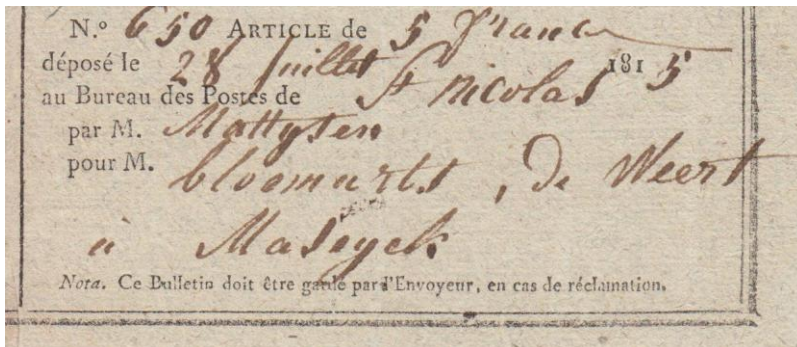


Afb.13.

Brief van Udine in Italië naar Weert van 26 februari 1808. (afb.13.) In Udine is het stempel **ARM.D ' ITALIE 22ME DON** in de kleur rood geplaatst. Rechts onder staat Weert geschreven in inkt waar dit kenmerk is geplaatst is niet meer te achterhalen. De briefschrijver is François **Coppers** in Franse militaire dienst. De brief is gericht aan zijn vader Jacobus **Koppers**. Wat opvalt is dat de zoon Coppers schrijft met een **C** en de naam van zijn vader met een **K**. Vader Jacobus was schoenmaker en nachtwaker in Weert. François had een oudere broer Henry die ook in Franse militaire dienst was.

In 1814 her kreeg Nederland zijn onafhankelijkheid. Bij de post veranderde er niet veel. **Alleen de departement nummers werden van de stempels verwijderd. Roermond gebruikte alleen de gekapte franco stempel. Binnen de filatelie hebben we het dan over de gekapte stempels. Weert had in deze periode geen eigen stempels.** Omdat Weert onder Roermond ressorteerde, hield dat in dat de Weertenaren voor het verzenden van aangetekende brieven en voor geldzaken aangewezen waren op het kantoor te Roermond (afb.14 en 15). Men moest dus voor geldzaken zelf naar Roermond reizen, of men moest iemand anders bijvoorbeeld de distributeur daarvoor machtigen.

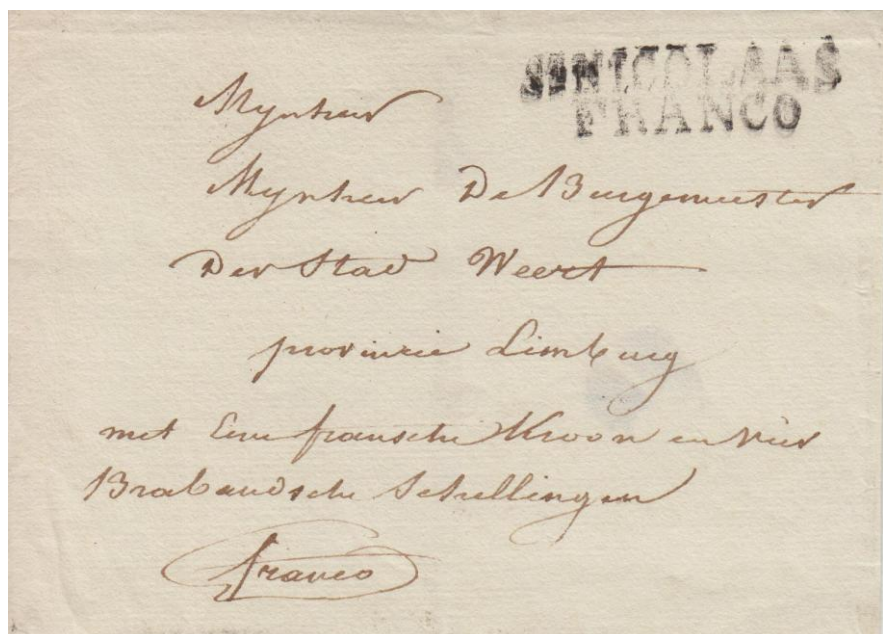
Tot en met 1826 vinden de taxaties plaats in stuivers.



Stortingsbewijs van 28 juli 1815. Gestort te St. Nicolaas en af te halen door de Weerter distributeur Bloemaerts te Maeseyck.

Afb.15.

Briefomslag,
ongedateerd van St.
Nicolaas naar Weert met
"Aangegeven Waarde"
Tarief: Franco
vooruitbetaald 25 cent
vermeld op de achter-
zijde. Voor een afstand
van 20 tot 35 uur gaans
Stempel: Naamstempel
tweeregelig "St. Nicolaas
Franco" tweede type met
normale dwarsbalk in de
letter A van het woord
Franco



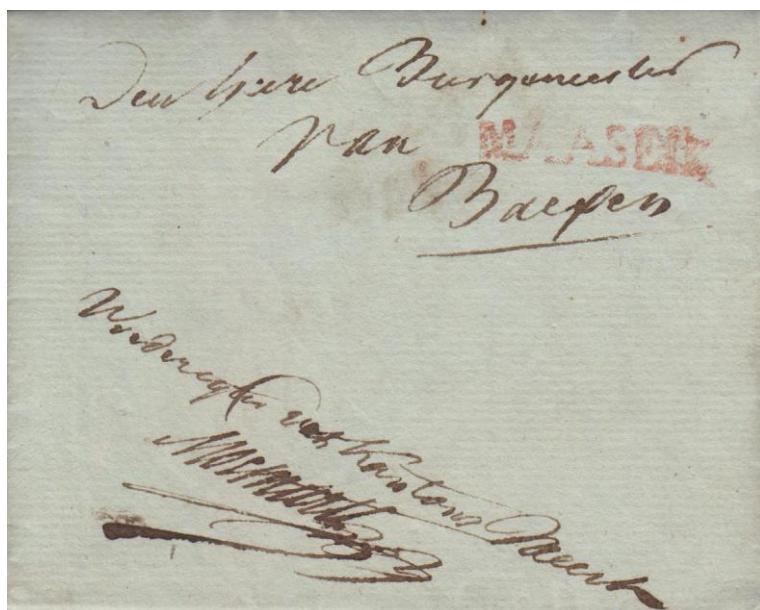
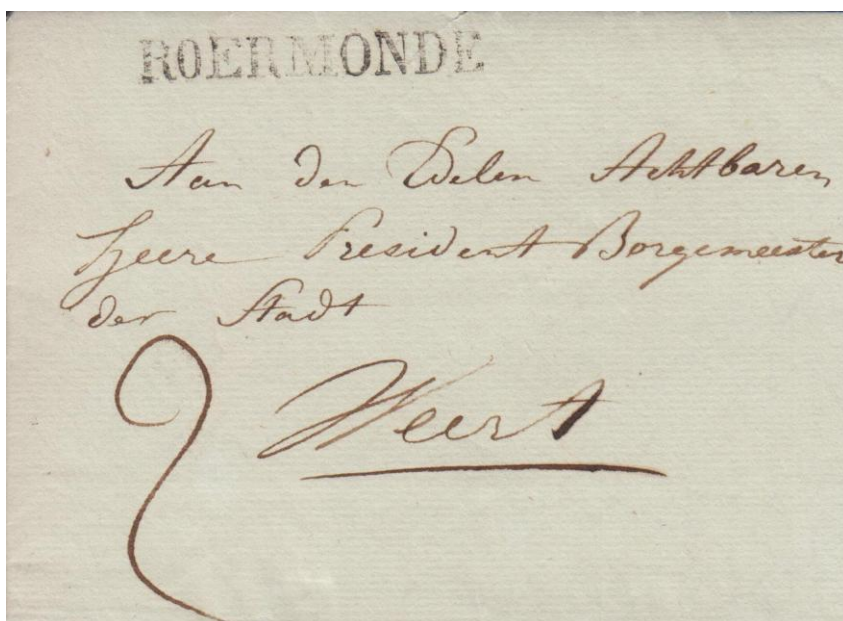
Afb.16.

Brief van Roermond naar Weert van 18 juli 1823. De brief is op 21 juli 1823 te Weert ontvangen. De brief is dus drie dagen onderweg geweest.

Tarief: 2 stuiver voor een afstand tot 6 uur gaans.

Stempel: Nieuwe naamstempel van Roermond in de kleur zwart.

Afb.17.



Portvrije dienstbrief van Weert via Maaseik naar Baexem van 2 november 1825.

Stempel: Naamstempel **Maaseik** 31 x 5 mm. In de kleur rood.

Tarief: De vrederechter had portvrijdom in zijn district.

Afb.18.

De inhoud van de brief is als volgt:

“Aan den Heere Burgemeester van Baexem”

Weert 2 november 1825

Daar er verscheidene diefstallen, zelfs met braak, pogingen tot diefstallen en andere misdaden sedert enige tijd in het arrondissement hebben plaats gehad, zonder dat men op het spoor der daders zij kunnen geraken, kan men niet anders veronderstellen, dan dat des wegens door de hoofden der plaatselijke besturen de noodige zorg en oplettendheid voornamelijk ter uitvoering der wetten en reglementen nopens de bedelarij en landlooperij welke niets dan onheilen onder alle opzichten moet ten gevolge hebben wanneer de zelfde geduld word, niet is bekracht geworden. Ter

nakoming van den op mij verstreckende last, noodig ik Uwel Edel uit, om alle landlopers en alle personen, welke zullen gevonden worden, zonder uitzondering te doen aanhouden en voor de heer Prokureur Des Konings overbrengen.

Het zal telkens van Uwel Edel berigt te gemoet zien, wanneer er aanhoudingen zullen gedaan zijn, mits gaders omtrent den maatregelen die door Uwel Edel deswegens zullen worden genomen.

De Vrederegter Des
Kantons Weert

Zoals men ziet is er in Weert en omgeving de laatste 190 jaar niet veel veranderd.

In de Belgische periode is er in Limburg niet veel veranderd. Met uitzondering van Maastricht, dat deel blijft uitmaken van het Koninkrijk Nederland. In 1829 werd in Weert een bewaarkantoor voor Weert, Nederweert en Stramproy gevestigd. Als onderdeel van de provinciale administratieve post. In de Belgische periode werd dit kantoor een **(waarschijnlijk niet - officieel)** distributiekantoor. Tot ca. 1836 wordt op de brieven de geschreven plaatsnaam Weert aangetroffen (afb.19).



Afb.19.

Brief van Weert naar Roermond van 28 september 1834.

Tarief: 10 cent ressorttarief. Herkomstmerk Weert geschreven in zwarte inkt.

Het briefverkeer vanuit Limburg met het Koninkrijk Nederland werd verbroken. Correspondentie diende via Pruisen verzonden te worden (afb.20). Deze correspondentie werd in gesloten couvert aangeboden.



Afb.20.

Brief van Rotterdam via Nijmegen en Aken naar Weert van 25 maart 1833. De brief werd in Aken gedagtekend op 29 maart. Daarna doorgezonden naar het grenskantoor Verviers, om vervolgens de normale route te volgen over Roermond naar Weert.

Tarief: Franco tot Aken. Links onder op de brief Franco tot Aken. Door de ontvanger van de brief in Weert werd het port Aken – Weert voldaan.

Aken - Verviers 5 cent

Verviers – Weert 20 cent volgens de portlijst van 18 januari 1818

Totaal 25 cent op de voorzijde van de brief.

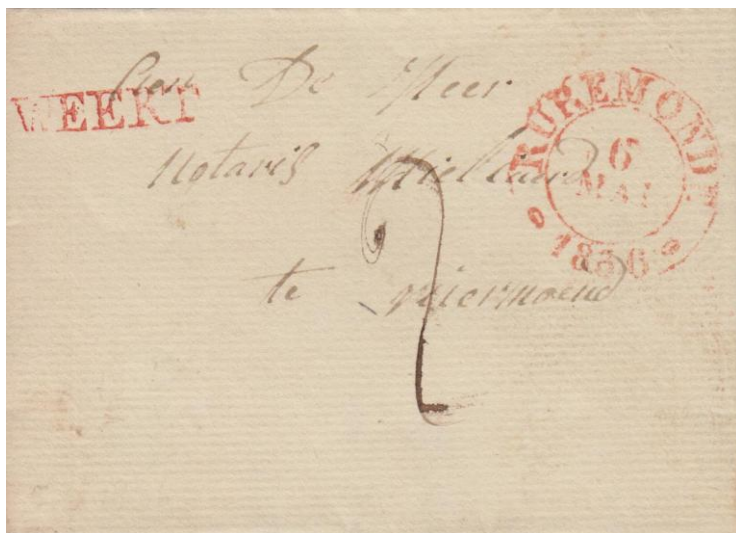


Afb.21.

Drukwerk van Brussel via Roermond naar Weert van 15 september 1835.

Tarief: 5 décime, overeen - komend met het in de Nederlandse tijd vóór 1830 vereiste port van 25 cent voor de afstand van Brussel – Roermond.

Het eerste handstempel komt rond 1835 / 1836 in gebruik. Het is een naamstempel van Weert in de kleur rood. Dit stempel is zeldzaam. Er zijn slechts twee brieven bekend. Ook komt de naamstempel **WEERT** aangevuld met een klein type FRANCO voor. Het Provinciaal Archief Limburg is in het bezit van de enige bekende brief WEERT FRANCO. Het stempel is een eigen product van de distributeur Knapen. Hij moet gedacht hebben dat als alle steden een eigen naamstempel hebben dan ook mijn stad Weert. En hij heeft vervolgens een stempel laten maken (afb.22).



Brief van Weert naar Roermond van 5 mei 1836.

Tarief: 2 décime voor een afstand beneden 30 km. Door de ontvanger van de brief te betalen.

*Stempel: naamstempel **WEERT**, een van de twee bekende brieven met dit stempel in de kleur rood.*

Afb.22.

Het volgende, officiële, stempel was het Belgische distributiekantoorstempel ingevoerd rond 15 november 1836. Het stempel werd nog tot 1850 gebruikt.

Tot en met 1834 moest er getaxeerd worden in centen. Vanaf 1 januari 1835 moest er getaxeerd worden in franken, décimes en centimes, volgens circulaire no. 74.

Het briefport in 1834 hing af van de afstand die de brief moest afleggen:

20 centime binnen een straal van 30 km.

30 centime binnen een straal van 60 km.

40 centime binnen een straal van 100 km.

50 centime binnen een straal van 150 km

Brieven binnen de gemeente kostten 10 centime en onder dezelfde postdirectie 20 centime. Voor Weert was dat de postdirectie Roermond.

Dagbladen enz.:	1 centime voor 12 cm ² oppervlakte per blad
	2 centime voor 30 cm ² oppervlakte per blad
	4 centime voor 60 cm ² oppervlakte per blad

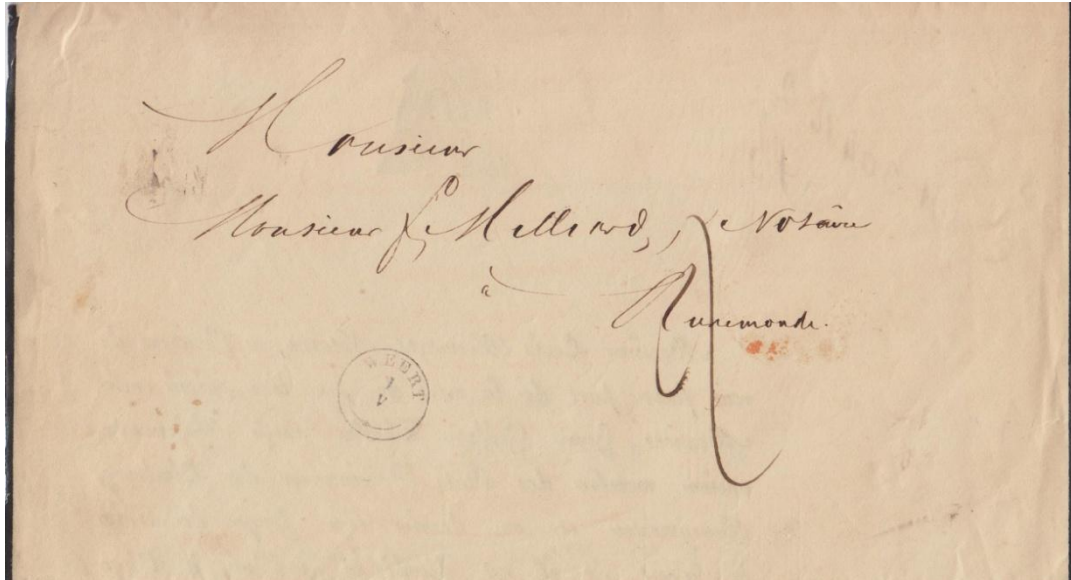
Een brief binnen 30 km.:	10 centime voor 10 gram
	20 centime voor 20 gram
	30 centime voor 20 – 60 gram

In november 1836 werd in Weert de plattelandspost ingevoerd net als in de rest van Limburg Voor deze dienst in Weert werd een bode aangesteld. De plattelandsbode liep een bepaalde route. Deze

liep door gemeenten waar geen postinrichting was. In deze gemeenten werden brievenbussen geplaatst waarin zich een stempel bevond met een letter in een cirkel. De brieven uit deze brievenbussen werden door de bode op de voorzijde voorzien van een stempel.



(V van Nederweert) Deze stempel bevond zich in de brievenbus. Het stempelkussen droeg de bode mee in zijn tas. Op 26 april 1839 overlijdt in Weert de heer Henri, Geoffroi, Charles, Joseph Bloemaerts. De heer Bloemaerts was oud lid van de Provinciale Staten van Limburg, Burgemeester van Weert, kantonrechter en oud distributeur van Weert.



Afb.23.

Overlijdensbericht van de heer Henri Bloemaerts. Het werd op 1 mei 1839 van Weert naar Roermond verzonden.

Tarief: 2 décime voor een afstand beneden de 30 km. Door de ontvanger van de brief te betalen

Stempel: distributiekantoorstempel van Weert 1 / V. In de kleur zwart.



Afb.24.

Brief van Roermond via Maaseik naar Weert van 2 mei 1837.

Tarief: portvrijdom. De brief werd verzonden door de "Procureur du roi à Ruremonde". Deze plaatste het portvrijdomstempel op de brief.

Stempel: distributie - kantoorstempel Weert 3 / V. Per 1 juni 1836 kreeg Weert weer een directe verbinding

met Maaseik. Op de brief werd het stempel **APRES LE DEPART** (na posttijd) geplaatst. Dit deed men als de brief op het kantoor aangeboden werd, nadat de post vertrokken was. Na aankomst in Weert werd het distributiekantoorstempel geplaatst.

Vanaf 1 januari 1836 waren de tarieven geldig van ontvangstkantoor naar ontvangstkantoor:

tot 30 km.	2 décime
tot 60 km.	3 décime
tot 100 km.	4 décime
Per 50 km meer	1 décime meer

Gewicht:	minder dan 10 gram	1 x port
	10- tot 15 gram	1½ x port
	15- tot 20 gram	2 x port
	per 10 gram meer	½ x port meer

Op 22 juni 1839 volgt er een scheiding tussen Nederland en België. Weert komt bij het Koninkrijk Nederland. Op deze datum wordt ook het distributiekantoor aan Nederland overgedragen. En wordt Maaseik grenskantoor in de verbinding met Roermond en Sittard. Het port tussen de grenskantoren was 1 décime bij een afstand kleiner dan 30 km. En 2 décime voor een afstand groter dan 30 km. Het kantoor Weert maakt nog steeds gebruik van het distributiekantoorstempel. De stempelafdrukken vertonen af en toe afwijkingen. In 1843 zijn zelfs een bepaalde tijd de dag – en maandkarakters zoek en worden deze door de distributeur met inkt bijgeschreven (afb.25). Ook kwam het voor dat het dagkarakter met inkt werd overgeschreven om de datum te wijzigen (afb.30).

Eind 1839 begin 1840 kreeg het distributiekantoor Weert de beschikking over een franco-langstempel, uitgevoerd in Egyptische letters, zonder omranding. Deze stempel werd in zwarte inkt afgedrukt op gefrankeerde brieven, naast het distributiekantoorstempel.



Afb.25.

Circulaire van 's Gravenhage naar Weert van 29 maart 1843. De circulaire werd verzonden naar Weert bij Maastricht. Daar kon men ze niet bestellen en werd de aantekening geplaatst "Onbekend te Weert bij Maastricht. Goed voor Weert bij Ruremonde" Deze aantekening werd geplaatst door bode Boukes. Tarief: Het port was in Weert bij Maastricht niet te innen. Daarom plaatste Maastricht het stempel **DEB. MAESTRICHT**. De ontvanger van de brief in Weert moest 45 cent betalen.'s

Gravenhage - Maastricht 30 cent, Maastricht – Weert 15 cent. Stempel: Distributiekantoorstempel van Weert met in zwarte inkt ingevulde dag- en maand karakters 4 / 4.



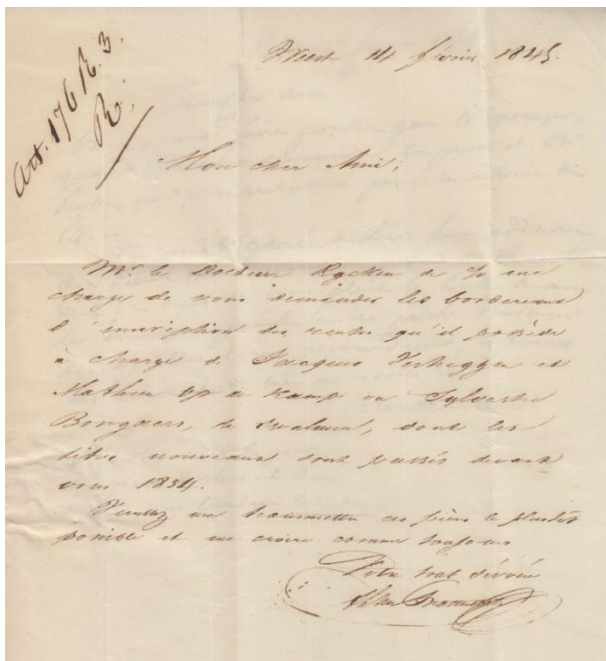
Afb.26.

Brief van Weert naar Roermond en daarna retour van Roermond naar Weert van 15 februari 1845.

Tarief: Franco vooruitbetaald te Weert 10 cent en 10 cent vooruitbetaald te Roermond volgens het tarief van 18 januari 1818 voor een afstand beneden 6 uur gaans in het arrondissement van hetzelfde postkantoor (**Weert**

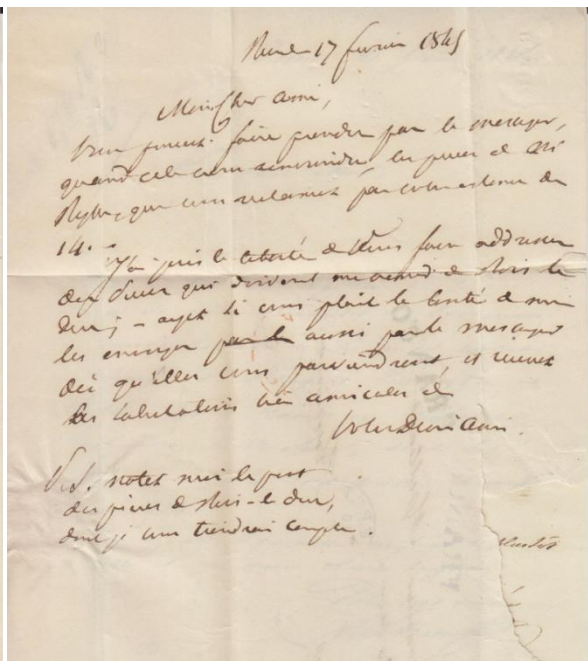
ressorteerde onder Roermond). Stempels: Distributiekantoorstempel van Weert 15 / II. Franco – Langstempel in het Egyptische lettertype van Weert in de kleur zwart en van Roermond in de kleur **blauw**.

Het bijzondere aan deze brief is dat hij twee maal is verzonden. De brief is van Weert naar Roermond gezonden. De ontvanger van de brief in Roermond heeft zijn antwoord in dezelfde brief geschreven en heeft de brief drie dagen na ontvangst weer naar Weert verzonden (afb.27 en 28).



Afb.27.

Brief uit Weert geschreven op 14 februari 1845.



Afb.28.

Antwoord uit Roermond geschreven op 17 februari 1845.



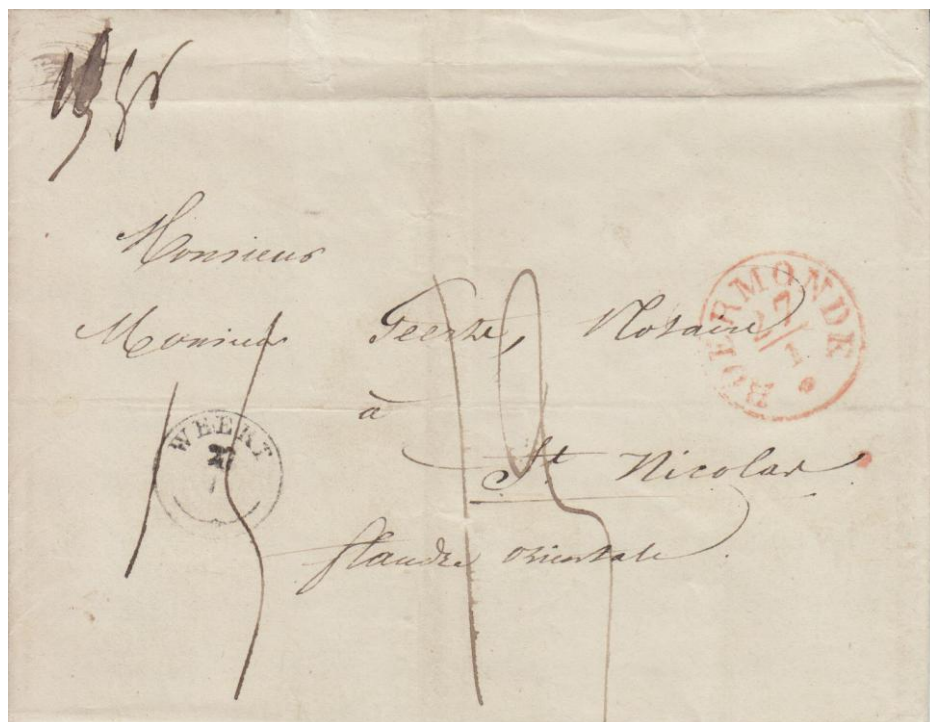
Afb.29.

Brief van Weert naar Roermond van 28 februari 1848 (afb.29).

Tarief: Franco vooruitbetaald te Weert 10 cent.

Stempel: Distributiekantoorstempel van Weert 28 / II.

Franco – Langstempel in het Egyptische lettertype in de kleur zwart.



Afb.30.

Brief van Weert via Roermond en Maaseik naar St. Nicolaas van 27 januari 1844 (afb.30).

Het gewicht van de brief was 15 gram ([links boven](#)). Dit was voor Nederland een enkelgewicht brief.

In België gold 2 x port voor een brief van 15 gram.

Tarief: Door de ontvanger van de brief te betalen: 15 décime

Weert – Roermond, 2 stuiver is 2 décime

Roermond – Maaseik, minder dan 30 km 1 décime

Maaseik – St. Nicolaas, 150 - tot 200 km 12 décime (6 décime x 2)

Totaal: 15 décime

Stempel: Distributiekantoorstempel van Weert met bijgewerkt dagkarakter 27 / 1.

PORTLIJST  van WEERT. 1850					
KANTOREN.	PORTEN.	KANTOREN.	PORTEN.	KANTOREN.	PORTEN.
ALKMAAR	15	Harderwijk	15	Rozendaal	10
Almelo	15	Harlingen	15	Sas van Gend	15
Alphen	15	Hattem	15	Schagen	15
Amersfoort	15	Heerenveen	15	Schiedam	15
Amsterdam	15	Heerlen	10	Schoonhoven	10
Apeldoorn	15	den Helder	15	Sittart	10
Appingedam	15	Hellenvuetsluis	15	Sluis	15
Arnhem	10	Helmond	5	Sneek	15
Assen	15	's Hertogenbosch	10	Steenbergen	15
BERGEN OP ZOOM	15	Heusden	10	Steenwijk	15
Beverwijk	15	Hilversum	15	TERBORG	10
Bolsward	15	Hoogezand	15	Tholen	15
Bommel	10	Hoorn	15	Tiel	10
Boxmeer	10	Hulst	15	Tilburg	10
Breda	10	KAMPEN	15	UTRECHT	15
Brielle	15	Koevorden	15	Vaals	10
CULENBORG	10	LEERDAM	10	Veendam	15
DELFSHAVEN	15	Leeuwarden	15	Velp	10
Delft	15	Leiden	15	Venlo	10
Delfzijl	15	de Lemmer	15	Vianen	10
Deventer	15	Loeneu	15	Vlaardingen	15
Dirksland	15	MAASSLUIS	15	Vlissingen	15
Doelsborgh	10	Maastricht	10	WAALWIJK	10
Dokkum	15	Medemblik	15	Wageningen	10
Dordrecht	10	Meppel	15	Weert	»
Edam	15	Middelburg	15	Weesp	15
Eindhoven	5	Monnikendam	15	Willemstad	15
Elburg	15	NAARDEN	15	Winschoten	15
Enkhuizen	15	ter Neuzen	15	Winterswijk	15
Enschede	15	Nijkerk	15	Woerden	15
FRANKEER	15	Nijmegen	10	Wormerveer	15
GEERTRUIDENBERG	10	Oldenzaal	15	Woudrichem	10
Goes	15	Onderdendam	15	Wijk bij Duurstede	10
Guor	15	Oostburg	15	Zaandam	15
Gorinchem	10	Oosterhout	10	Zeist	10
Gouda	15	Oud-Beijerland	15	Zevenaar	10
Grave	10	Oudewater	15	Zevenbergen	10
's Gravenhage	15	PURMEREND	15	Zierikzee	15
Groningen	15	ROERMOND	5	Zutphen	15
HAARLEM	15	Rotterdam	15	Zwolle	15

De Minister van Financiën,
VAN BOSSE.

Afb.31.

De officiële portlijst van het postkantoor van Weert uit 1850.

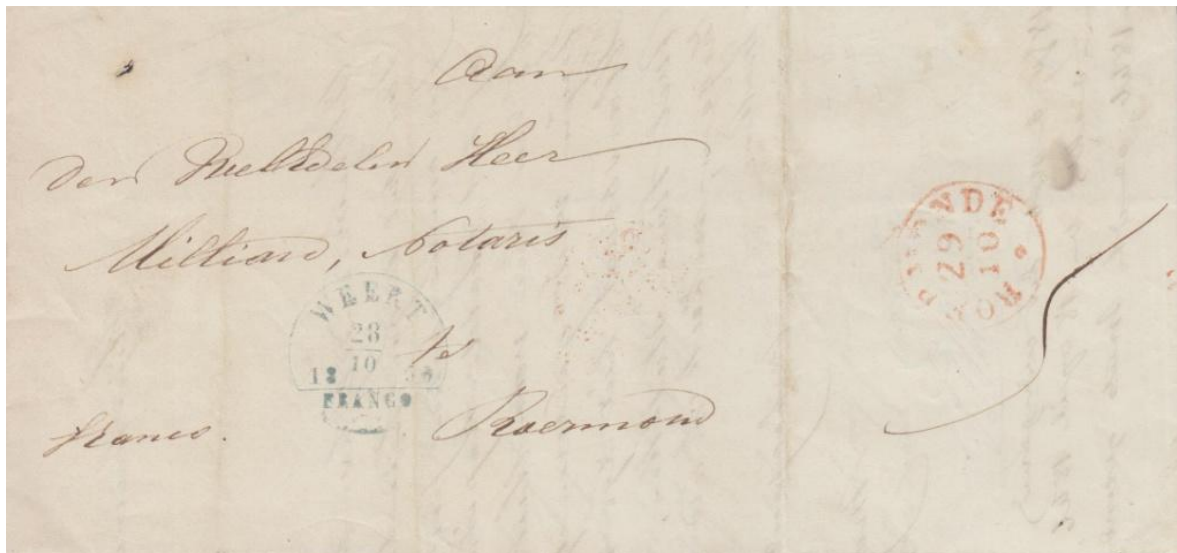
Met ingang van 1 september 1850 worden de distributiekantoren opgeheven en krijgt Weert een postkantoor. De oud-distributeur en gemeentesecretaris van Weert, de heer T. Knapen, wordt de eerste directeur van het postkantoor.

Op 1 september krijgt ook Weert zijn eerste Nederlandse stempels.

Het tarief wordt nog steeds berekend naar de afteleggen afstand (afb.30).

Voor brieven tot 15 gram tot 30 km	5 cent
van 30 – 100 km	10 cent
boven 100 km	15 cent
het aantekenrecht was	10 cent

Het eerste postkantoor was gevestigd in de Molenstraat te Weert en wel in het woonhuis van de directeur, de heer T. Knapen. Op 1 september 1850 krijgt Weert ook het Franco-dagtekeningstempel met Egyptische letters en jaartal (afb.31 en 32). Het werd afgedrukt op de voorzijde van de ter verzending aangeboden en vooruitbetaalde brief. Na de invoering van de postzegels in 1852 werd het stempel ook gebruikt als vernietigingsstempel. Het stempel is tot begin 1861 in gebruik geweest.



Afb.32.

Franco – brief van Weert naar Roermond van 28 oktober 1850.

Tarief: 5 cent voor een brief tot 30 km, voldaan door de afzender van de brief. Zie keerzijde.

*Stempel: Franco – dagtekeningstempel van Weert met Egyptische letters en jaartal in de kleur **blauw**.*



Afb.33.

Franco – brief van Weert via Maastricht naar Brussel van 4 april 1851.

Tarief: Tot aan de grens 15 cent. Van de grens tot Brussel 20 cent. Door de afzender van de brief te betalen 35 cent. (achterzijde). Als de brief over Maastricht heeft gelopen, dan werd 5 cent te veel betaald. Want het tarief Weert – Maastricht is 10 cent (t/m 100 km).

Stempel: Halfroond Franco - dagtekeningstempel met Egyptische letters en jaartal van Weert in de kleur blauw. Franco tout, grensstempel van Maastricht in blauw.

Op zondag 1 januari 1852, werden de eerste Nederlandse postzegels uitgegeven. En hier eindigt **"De post in Weert in Nederlands Limburg van 1670 tot 1852".**

Geraadpleegde literatuur:

M.C.G Franssen: *Postgeschiedenis van Weert "VAN STADSBODE TOT P.T.T. – POST"*.

H.J.Verstappen: *De post in het land van Weert. H.J. Verstappen.*

Diverse Nederlandse circulaires.

F.Nies: *WEERT Het verleden van een stad.*

J.Coenen: *Op de keper beschouwd, een geschiedenis van Weert deel 2 1568 – 1815.*

Dr.P.J.H.Ubachs: *Herleidingtabel voor de Republikeinse en Gregoriaanse kalender.*

Poststukken uit de verzameling van Peter Raetsen.

Beste lezer als je iets wilt overnemen graag de bron vermelden. Weert / Stramproy 2015